Ann. VIII. | ROMAE, Kal. Augustis MDCCCCV. | Num. VIII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro *unoquoque centimetro quadrato.*

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA		IN ANGLIA	IN GERMANIA	IN CANADA
Apud GEBETHNER ET WOLF	Apud "KRONIKA RODZINNA"	Apud BURNS AND OATES	Apud FRIDERICUM PUSTET S. Sed. Ap et S. Rit. Congr. Typ.	Apud LIBRAIRIE GRANGER FRÈRES
VARSAVIAE POLONORUM Rakowskie Przedmiescie, 15.	VARSAVIAE POLONORUM Krakowskie Przedmiescie, 6.	LONDON W. 28, Orchard Street.	RATISBONAE in BAVARIA.	MONTREAL 1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCCV

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

Ann. VIII. ROMAE, Kal. Augustis MDCCCCV. Num. VIII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

EX RUSSIA

De cultus libertate recens promulgata.

Novissimo Russici Caesaris decreto, de quo in *Voce Urbis* mentionem fecistis (1), parta tandem populis universis ei subiectis libertas inopinatas attulit spes de instaurandis tandem aliquando Ecclesiae catholicae finibus inter eos quoque, quos miserandus error tot abhinc saeculis eius a gremio divulsit.

Viatoribus qui nostris diebus peragrantur orbem, illud imprimis est admirabile, quod vident, humanitate diffusa ubique, miraculum patratum. Ubi enim quondam varia erat populorum facies, dissitaque omnino forma, ubi alii ab aliis vestibus, moribus, legibus toto caelo dissentiebant, unum paulatim vivendi genus, una civitatis forma efficitur. Modo domus, quae sub gelido aquilone apud Batavos et Danos et Scandinavos exstruuntur, neque stilo neque forma ab iis plurimum differunt, quae torrido sub Africae aestu aedificantur: una pariter eademque vestium forma, uno eodemque colore vestiuntur Zelandenses et Indi, Iaponii atque Groenlandenses, iisdem legibus et modis negotia tractantur, philosophorum libros ab Anglis editos legunt Sinenses, atque Afri tormentis utuntur bellicis, quae Russica officina condidit. Verum tantae artium negotiorumque communitati magis magisque religionum varietas et discordia officit, quae summo animi dolore, omnes demiramur.

Christianarum gentium dissidia et errores si tantum conspicimus, ea iam ad contristandum animum sunt satis. Quorum quum Russicum sit maximum, eius magnitudinem prae ceteris querimur. At spes, quae tot post saecula tandem illucescit, fore ut fratres illi aberrantes ad Petri ovile aliquando reducantur, quibus innitatur fundamentis nemo dicat, qui Russorum religionem antea non penitus investigaverit.

Est enim Russica gens et populus Christianae religioni, quam profitentur, addictissimus, neque incredulitatem illam atque impietatem, quae alii populi servant, illi norunt. Honestiores quoque ordines pariterque optimates, qui saeculo XVIII labente passim ad atheismum diverterant, redierunt modo ad Christum. Praeterea Russorum Ecclesia vivax est atque sacris expeditionibus tum per orientem, tum per occidentem diffunditur.

Artium liberalium quoque opera Ecclesiae modo inserviunt, eorumque artifices christiana pietas docet et pertrahit. Id faciunt pictores atque architecti, ipsique musices magistri novis modis sacris ritibus inserviunt.

(1) Cfr. num. VI, pag. 48 bis.

Sunt enim Russi Christi legibus obsequentes, quamquam haud profecto integram eius fidem profitentur; quumque vis innovandi animos et mores in Christi doctrina sit maxima, idcirco eorum quoque populus a christiana religione praeclara omnia beneficia repetit quae possidet. Eam ob rem falsum asserunt Russi qui orthodoxi vocantur, quum sese solutos ab omni vinculo cum Petri sede proclamant, nullumque sibi erga Romanam cathedram esse debitum arguunt. Quid? Religio et fides Christianorum Graeca ab Ecclesia ad eos est diffusa, qui eapropter una cum doctrina, Graecorum quoque errores accepere.

Byzantinos igitur iuxta mores Russorum quoque ecclesia conflata et ordinata est. Byzantii enim Caesar imperitabat Ecclesiae atque de disciplina et dogmatibus edebat leges. Pontificalem potestatem hoc animo Caesares exercuere, ut subditorum mentes et voluntates passim et omnino sibi subiectas retinerent. Ecclesia hac arte reipubblicae addicta est, atque nomen accepit « Ecclesiam graecam ».

Similes leges et ordines Russica Ecclesia assumpsit, et Caesari suo dedit vinctas manus, nec eius ab imperio unquam Episcopus vindicare sese conatus est. Quorum unus Nico patriarcha quum saeculo XVII tentasset libertatem Ecclesiae asserere, captus atque in exsilium pulsus causam perdidit. Paulo post Petrus ille magnus novo decreto Moscovitarum patriarcham a supremo gradu removit, eiusque in locum Synodum suffecit, ad quem ipse, quasi praefectus militum alter, episcopos delegit.

Verum non modo Caesarea Ecclesia est, sed etiam gentilicia. Nam patriae fideique amor et studium unum sunt, pleraque monasteria in oppida et castra convertuntur, unde haud raro hostes patriae repulsi sunt. Annua festa dies est qua baptismus recolitur universae gentis, cuius in feriis milites atque sacerdotes, iunctis manibus, Russicum veluti Deum glorificantes, exsiliunt.

Ne autem Russorum fides ad catholicae confessionis rediret ambitum, maxime contulit Polonorum metus. Apud Russos enim, quum de catholicis sermo est, Polonorum memoria statim revocatur, quorum vindicationes superiori aetate Russorum gentes oppresserunt. Neque tam Polonos Russi timent quam oderunt, quorum excellentiam experiuntur. Poloni autem catholicam fidem diligunt tum caritate religiosa, tum etiam patriae studio, eius veluti palladio atque propugnaculo.

Ceterum non tantum reipublicae formam ex Byzantino imperio Russi acceperunt, sed etiam theologicae disciplinae certam rationem et formam. Nec alias igitur, quam Byzantini, suam fidem Russi custodierunt immotam. Immaculatae itaque Conceptionis atque Pontificiae « Infallibilitatis » doctrinam nullimode acceptarunt; sed sua contumacia ipsam ecclesiam suam sterilem effecere; dumque Romana Ecclesia nova semper ubertate novisque ramis efflorescit, Russica contra impos facta arescit.

At novo hoc afflatu, qui Russicum imperium late percutit, gentiliciam ecclesiam tunc se condidisse videbunt Russi, eamque inopem et vanam. Nam, ut Gregorius VII in Occidente voluit, libera Ecclesia sit oportet ut casta et veneranda habeatur: atqui catenis animarum ipso Caesaris decreto confractis, quo datum est civibus arbitrium ab una ad aliam confessionem transeundi, Romanae Ecclesiae fata splendida arrident.

Hoc modo novissima humanitatis gesta atque historiae eventus novos eosque maximos triumphos Christo parare videntur; consueta enim lex est Dei Providentiam humanis viribus veritati sternere viam. Nostra vero interest purificare fidem, opera mundare; nec enim alias allicere ad Romanam fidem Russos melius possumus, quam exemplo vitae et fidei. Huic operi admovebimus manus, ut quies etiam et civilis progressus patriae nostrae tot malis pessumdatae reapse procuremus.

N. Z.

AGRARIUM GENTIUM SODALITIUM.

Populorum perturbationes, quas agricolae maxime movent, sustollere novo consilio viri quidam agrorum cultus perquam studiosi iam tentant, qui inter gentes novum quoddam foedus ferire aggrediuntur et sodalitium componere, quod a viridibus agris « Viride » nuncuparunt.

Seditiones enim omnes, quamvis urbanae sint et opifices spectare maxime videantur, ab agricolarum tamen inopia parantur; qui quum novos mores novaque commercia prorsus ignorent, ab avidis callidisque argentariis sua omni utilitate privantur. Pretium enim frugum quanti faciendum sit illos fugit, neque tempus emendi aut venumdandi propitium cognoscunt, annonarias leges non legunt, atque ita vili pecunia cedunt ea quae cives tandem summo pretio emunt.

Sed utilitas haec certis parta hominibus parum quidem honesta apparet, neque dignam opera remunerationem constituit: maleque comparata pecunia omnem fraudem gignit. Nos autem, si agricolarum bonum protuemur, et con-

Sociis et lectoribus

Commentarii nostri humanissimis.

Novo superveniente anno, quem VIII *Vox Urbis* inscribere gloriatur, non quidem, uti plerumque assolet, nova et magnifica promittemus; non enim sociis et lectoribus, qui constanter in itinere, neque eodem brevi atque expedito, nos comitati sunt, magniloquis verbis temerariisque promissionibus illudere opus est nobis, sed tantum ea adnotare quae in eorum veram utilitatem adducere constituimus.

Vox Urbis itaque in annum MDCCCCV ea erit, quam socii voluerunt: commentarium menstruum, qui non unum Urbis augustae matris sermonem, sed omnem cultum et humanitatem referat, eaque omnia quae inde, veluti ex radiationis centro, animos usque a longissimis orbis partibus amice cum genitricis animo coniungere valeant. Disputationes igitur, quae plerosque populos aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones suum locum apud nos hoc etiam anno invenient, atque simul nuncii, significationes, et documenta, quae tum circa catholicam rem, quam tueri gloriamur, tum circa eventus peculiari nota dignos, in varietate quamquam, *simplex dumtaxat et unum* opus reddant nostrum.

Sed aliud quoque expediemus, quod non paucorum sociorum desiderium explebit; articulos scilicet in quibus, quasi in parva tabula, simplici eoque facili stylo, descriptionibus, narratiunculis, dialogis, argumenta vitae maxime communia tractentur, unde liceat colloquia latine inire atque alere. Ita finem illum supremum, ut latinus sermo universalis, prouti dicunt, reducatur, non modo obliviscemur, imo etiam propius prospiciemus.

* * *

Maiora vero comparavit administrator; qui non modo immutatum reliquit pretium subnotationis, quod est in Italia lib. 4, 80; ubique extra Italiam lib. 6, 25 (doll. 1, 25; sch. 5; march. 5; rubl. 3; cor. 6, 25); sed ad magis magisque commentarium vulgandum curis creditum, suis rationes vere favorabiles cavit, quae sequuntur:

Si quis socios novos duos comparaverit, pretiumque eorum subnotationis miserit, subnotationem gratis omnino sibi habebit; eoque bono gauderi poterit ipse subnotator novus, qui, sua vice, eadem gesserit. Quum iste scilicet socios alios duos nobis acquisiverit, facultas ei erit non duorum pretium, sed unius tantum mittendi, atque alterum faciendi suum, ut pretio pro subnotatione iam ante misso sese resarciat. Neque eum pudor teneat novos subnotatores de favore ipsi concesso aliquo modo certiores futuros: hi enim receptionis schedulam, veluti si pecuniam directe per se miserint, regulariter accipient. Haec una conditio, ut novi hi subnotatores intra menses duos, a propria cuiusque subnotatione decurrentes, requirantur, utque omnia ad Aristidem Leonori equitem (Romam in Italia, *via Alessandrina, 87*) recto tramite mittantur.

* * *

Quid plura?... Plura tamen administrator concedere sociis voluit, eaque paene incredibilia; id enim effecit, ut *VOX URBIS* **socii e loco domicilii sui in Urbem, atque inde in domicilium suum reverti gratuito possent.** Id iis paratum est — bibliopolis, uti patet, exceptis — qui ante Iulium mensem an. MDCCCCV sexaginta novas subnotationes collegerint earumque pretium integrum ad administrationem miserint. Societati itinerum notissimae Cook et Son munus commissum; ea, ubi primum a nobis certior facta erit, epistolarum commercium cum socio inibit, omniaque disponet ut is nullo impendio ab *Europae* loco ubi vivit Romam usque, atque Roma in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus, iter aggrediatur. Estne difficile nimis sexaginta socios novos comparari? En rursus benigne succurrit administrator: qui triginta tantum collegerit, dimidiatum pretium itineris habebit.

* * *

Sunt tamen qui eiusmodi curas negligent: num his praemium nullum erit? Atqui erit sociis omnibus, qui ante expletum Februarium mensem an. MDCCCCV debitum solverint suum; idque, more nostro, pulcherrimum: **imago** *heliotypice* expressa metr. 0,32 × 0,45 **Pium X Pontificem referens sacris ad solemnia indumentis ornatum atque benedicentem.** — Quod si denique socius tabulam illam maluerit metr. 0,22 × 0,45 iam in nostrum commodum unice superiore anno desumptam, ac Pontificiam dominationis auspicationem referentem a Pio PP. IX an. MDCCCXLVI peractam, quum exemplaria nonnulla apud nos sint adhuc, eam requirat, nosque, donec possibile erit, ei morem geremus.

* * *

Restat nunc ut sollicitudini nostrae sociorum favor in dies crescens respondeat.

Vox Urbis.

Nam, quum graeca epigrammata mimiambosque amici legisset, ita certe adfectus est, ut exclamaret: « Quantum ibi humanitatis, venustatis, quam dulcia illa, quam antiqua, quam arguta, quam recta! Callimachum me, vel Heroden, vel si quid his melius, tenere credebam... ».

Scilicet Plinius, suarum villarum in xystis iucunde ambulans, graecae poesis orationisque solutae flosculos delibat.... Quid hoc dulcius, eodem tempore utilius?

Ita Homeri in studio evigilat, quem « potissimum attingit », simulque illorum poetarum qui in omni poesis genere aeterna vestigia impresserunt.

Praetermitto hic graecas locutiones afferre, quas ille libenter mutuatur, quum quisque per se commode possit observare, et potius ad epistolam vigesimam quartam libri VIII pergo, quam iure unum e pulcherrimis absolutissimisque veteris Graeciae panegyricis existimo.

Iuvat excerpere nonnulla, lectorum in oculis ponenda:

C. Plinius ad Maximum suum s. d. in provinciam Achaiam missum « illam veram et meram Graeciam in qua primum humanitas, litterae, etiam fruges inventae esse creduntur », et occasionem arripit eum suaviter admonendi quomodo se gerere debeat « ad ordinandum statum liberarum civitatum, id est ad homines maxime homines, ad liberos maxime liberos ».

« Sit apud te » – prosequitur enim – « honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque ».

« Habe ante oculos hanc esse terram, quae nobis miserit iura, quae leges non victis, sed petentibus dederit, Athenas esse, quas adeas, Lacedaemonem esse, quam regas... ».

Quaero numquid paucis verbis pulchrius et rectius hoc dici possit! Quid dulcedinis prudentiaeque in istis praeceptis! Quam sollicite et verecunde antiquitas, ingentia facta, fabulae quoque memorantur! « Reverere conditores deos et numina deorum, reverere gloriam veterem et hanc ipsam senectutem, quae in homine venerabilis, in urbibus sacra ».

Dum haec loquitur, historia occurrit menti, priscis rebus gestis movetur ille, refulgent heroes, omnes artes sese ostendunt, religio urbis, litterarum principatus....

Tali modo, ut filius matri suae, gratiae et obsequii tributum Graeciae, omnium artium matri munificae, Plinius confert. Is enim meminit sese doctrinae suae magnam partem huic inexhausto fonti debere!

Istiusmodi verba nunc velim nonnullorum in aures susurrare qui, nostra aetate, maiorum vestigiis neglectis, hellenicae dignitati contumeliose audent obtrectare. At id doctiorum peritiorumque hominum est.

Et iam laetor his diebus in *Voce Urbis*, alacri semper et prompta ad egregiarum formarum defensionem suscipiendam, A. ANGELINI opportune et erudite vocem revocatam esse, additam choro praedicantium quantum Graecis litteraria respublica debeat (1).

Sed, ut ad propositum redeam, a quo aliquantum digressus sum, sic liceat huic disputatiunculae finem imponere:

Plinius optime sensit de litteris graecis. Quod si cuidam amico quaerenti quemadmodum in secessu, quo iam diu fruebatur, e studiis utilitatem possit capere, magnopere suadet ut in primis vel ex Graeco in Latinum vel e Latino vertat in Graecum, apertisque verbis confitetur in Tuscis se orationem Graecam Latinamve clare et intente non tam vocis causa quam stomachi legere, haec duo tantum testimonia certissima, praeter ea quae supra produxi, satis mihi opportuna videntur ad confirmandum quo amore imbutus « sui Larii lacus laudator » graecas litteras coluerit, quamque ei persuasum fuerit de illarum pondere et dignitate.

Haec habui quae de hoc argumento dicerem, alia data occasione in eumdem auctorem accuratius inquisiturus, praesertim si mihi doctissimus *Vocis Urbis* moderator sui Commentarii fores aperire dignatus fuerit.

Scrib. Rossani Calabri, mense Aprili, an. MDCCCCV.

M. GALDI.

(1) Cfr. num. III-VI, an. VIII.

ARTIUM RECENSIONES ANTIQUISSIMAE.

DUM resonant adhuc mirabilia novissimae artium recensionis ad Americanam urbem S. Aloisii, dumque passim verba iam fiunt futurae omnium rerum exhibitionis Parisiensis, non absonum videtur antiquissimos de re gradus remeare.

Ptolemaeus enim ordine VI, Aegyptiorum rex Philometorius, anno ante Christum natum centesimo atque octogesimo, ut Athenaeus historicus enarrat, artium omnium et operum recensionem et exhibitionem Alexandriae indixit.

Huius maximum sane spectaculum pompa fuit celeberrima, cui et rex et comitatus regius et hospites sane multi iique nobilissimi adstiterunt, quos deinceps rex ad convivium, in aedibus maximis ad rem aedificatis, invitavit.

Pompa illa adductae sunt opes omnes et fructus terrarum omnium, quae Ptolemaeis regibus subiectae erant. Centum octoginta oves Aethiopicae, tercentum Arabicae, boves viginti quinque Indici. Bacchi cultum currus ingens symbolicus demonstrabat, in quo torcular erat permagnum, ubi sexaginta servi, satyricis induti larvis, canentes bacchica carmina uvam premebant, cuius vinum tamquam e fonte per diem omnem a mirabili torculari defluxit.

Florum cultus modo mirabili expressus erat. Via late omnis floribus pulcherrimis atque insolitis sine numero erat obruta. Rosa, lotusque laureaque, a comitatu universo calcata, aërem omnem suavissimis odoribus complebant.

Ingenuarum artium prodigia aula servabat, ubi centum animantia efficta marmore videre erat, atque Sicionensis scholæ tabulas sane delectas.

Rex mundi, aurum, omnia ibi quoque vincebat. Aurificum enim opera pulcherrima collecta fuerant, atque ea inter Delphici tripodes Alexandriam iis diebus delati.

Haud vero pompae tantum et magnificentiae causa peracta res est; sed, ut Ptolemaeorum regum erat mens, Philometor ille tantam recensionem indixit, ut maxime nosceret quas et quantas opes subiectae sibi gentes possiderent, atque eorum commercia melius promoveret.

⁂

Sed et Russorum in urbe Samarkanda, quam tunc Tartari possidebant, multum licet post tempus, artium liberalium exhibitio habita est anno MCCCCIV, magni quidem momenti inceptus, si praesertim cum rudi gentium et inculta indole comparetur. Tamerlanus ille, Tartarorum rex, Indis potitus Europaeorumque victor, eam in urbem omnium populorum sibi subiectorum opera et segetes committi iussit, quem ut magis augeret ausum, aemyros suos omnes et doctissimos viros congregavit, et ferias magnificentissimas indixit. Recensio fuit omnium operum, artium, industriumque rerum, quae in regionibus regi subditis exercerentur. Peritissimi artifices opera sua optima exhibuere. Cauponae omnes floribus erant decorae ut quæ continebant suppellectilia exornarent; coronis et sertis domus erant insignes, visu splendidissimo.

Amphitheatra lignea exstructa fuere usque ad quingenta, unumquodque certa artis opera exhibens: artifices in variis locis varii, opifices multi. Aurifices heic etiam plurimi fuerunt, qui tantos thesauros ad urbem contulere, ut quasi agrum gemmarum urbem reddiderint, cuius nomen « florum urbs » sonat.

Pellium quoque textores laurea multa collegere; qui vero non vestes pelliceas exhibuerunt, sed ipsi eas induentes videbantur belluas villosas quisque imitari. Mactatores autem pompam instruxerunt, ubi et angelos et genios et simul oves, capellas, et elephantes usque miscuerunt. Pulcherrima quoque tapetium exhibitio, ubi et officinae ad textiles picturas acu texendas aderant et specimina harum picturarum multa una cum tapetibus.

Rex autem tantae pompae ita contentus apparuit, ut hospitium atque victum omnibus qui eo advenerant praestiterit; qui ingens populus erant, nam ut coquinae tot esurientibus pararentur multas silvas rescindi et comburi necesse fuit. Decrevit insuper rex ut per omne exhibitionis tempus nullum unquam servorum aut liberorum esset discrimen, nullum reorum crimen haberetur.

Multas per hebdomadas exhibitio populo patuit, quae regis celeberrimi postremum vitae facinus fuit. Paulo enim post, quum contra Sinarum fines iter iniisset, morbo correptus, antequam eos attingeret vitae cursum absolvit.

Malo indiscretam prudentiam, quam stultam loquacitatem.

GELLIUS.

Hoc plerumque facimus, ut consilia eventibus ponderemus, et cui bene quid processerit, multum illum praevidisse; cui secus, nihil sensisse dicamus.

CICERO.

Nihil opinionis caussa, omnia conscientiae facito.

SENECA.

Sint multi necessarii, unus tamen consiliarius.

S. BERNARDUS.

Non satis est reprehendisse peccantem, si non doceas recti viam.

COLUMELLA.

siliis et re eos adiuvamus ut fruges augeant et melius venumdent, non eorum tantum utilitati, sed nostrae quoque prospicimus, qui aequo pretio terrae fructus comparare possimus agricolasque satis amplo foenore rependere. Quibus melius enutritis, socialistarum seditiones quoque facile auferentur.

Haec ad consilia tendit « Viride » hoc sodalitium de agrorum cultu apud omnes gentes fovendo constitutum. Eius ad coetus agricolae omnes suos legatos mittent, neque reipublicae tutoria auctoritas a sessionibus aberit. Suffragia eius non tantum consultiva, sed etiam decretoria erunt. Cuius leges etsi nulla vis reipublicae exequutioni mandare queat, cae tamen erunt, quae regere omnium gentium agricolas suo in commercio exercendo suisque in laboribus sustinendis valeant. Neque raro fiet, quod speramus, ut huiusmodi rogationes civitatis quoque senatores populique legati suas faciant et legum auctoritate communiant.

Quoniam vero ad huiusmodi coetus constituendos viri advocabuntur agrorum cultus maxime periti, eorum consilia nemo spernet, qui suae utilitati prospicere velit: quumque eorum deliberationibus rerum publicarum auctoritas accesserit, maximi ponderis pro populo fient.

Est autem adhuc dubium quot et quae gentes hoc in foedus conventurae sint. Plures certe erunt, eaeque potissimae, quamvis non omnes. At si quis, parum rei credens, extra foedus maneat, parum interest; nam quum paulatim rei utilitas manifesta magis in dies erit, numerus sodalium gentium quotidie crescet.

Si quis autem quaerat quanta rei necessitas in praesens appareat, reputet ille secum, haud esse satis quemque populum sibi consulere. Nam neque gentium agricolae ii sunt, qui sibi providere satis sciant, neque publici gestores agrorum cultum curantes ita rem gerunt, ut singulorum utilitatibus satis prospiciant. Ceterum agrorum fructus per varias gentes ita plerumque pariuntur, ut, nisi agricolae singuli prudenti consilio iuventur, et male eos vendant et male adhibeant, et neminem iuvent.

Atque ut exemplo rem explicemus, novissimo tempore caepae quae Londini venales erant tam caro pretio venumdabantur, ut nemo iam nisi ditissimus eas emere posset. Batavi enim qui plerumque eas ad Anglos mittebant, Germanis potius eas venumdedere, qui caepas aëris temperie amiserant. At haec dum Londini fiunt, Iberi tantam caeparum multitudinem collegerant, ut quomodo uterentur nescirent. Sed Iberi nihil de Anglorum caritate sciebant, neque Angli de Iberica abundantia.

Hisce atque similibus mederi novum sodalitium conatur: nam certis scholis positis, tabulas ibi conscribet, quae varias frugum species et feracitatem locorum variam iuxta tempora et gentes exhibebunt.

Mox per certos aëris adspectus vaticinari singulis gentibus sodalicium curabit quae per varias terras tempestates futurae erunt, ut suis cavere detrimentis agricolae valeant. Postremo pro variis pecudum morbis variisque luibus reremedia indigitabit optima; vectigalia gentium minuet; corrupti fruges et cibi, quominus venales fiant, impediet, silvarum caesiones iuxta loca et tempora per vicem patrandas edicet, ne montes omnino arboribus nudati ingruentes aquas dilabi ad imum videant et sata vastare; ipsam denique venationem meliori lege coercebit, ne avium omnium exitium comparetur; omnibus denique modis iuvantes agrorum cultum leges non solum, sed mensas quoque argentarias, quae agricolis prospiciant, firmabit, easque sinet pecuniam mutuare exiguo foenore, ita ut passim agricolas iuvent.

Hoc sodalitium est quod plerique iam orbis terrarum populi per suos legatos Romae congregatos, Italorum rege auctore et praeside, constituerunt tertio Idus Iun. an. MDCCCCV.

QUID PLINIUS IUNIOR
DE GRAECIS LITTERIS SENSERIT (1).

Quod si quis animo volvat quantum elegantiae, suavitatis insit in graeco sermone, ut bene comparari possit cum fonte qui *lymphis obstrepit manantibus* inter herbas muscosas et flores, utcumque alii sentiunt, ac simul illud Iuvenalis recordetur: *omnia graece* (2), intelliget sane cur Arrius Antoninus tam eo valuerit ut Plinius ad amicum suum scribens exclamarit: « Invideo Graecis, quod illorum lingua scribere maluisti » (3).

Nil mirum igitur, si panegyrici ad Traianum auctor illius aetatis ingenio, quantum in ipso erat, inservierit.

Huic enim si danda est fides, mature « insiticius et inductus sermo » probari coepit, adeo ut quatuordecim vix annos natus Graecam tragoediam scripserit!

Quum Plinii epistolas in horis subsecivis libenter lego, videor quasi ad intimos plinianae oblectationis sensus pervenire, auctorisque animi habitum ob oculos effingere. Ita, quum suavem Laurentini vel Tusculanorum praediorum descriptionem admirer, et xystum « violis odoratum », hortum ac gestationem « qua hortus includitur », vineam teneram et umbrosam, litus « quod ornant varietate gratissima nunc continua, nunc intermissa tecta villarum », myrtos, oleas, laurum, ambulationem pressis varieque tonsis viridibus inclusam, prata et arbusta et aquam « marmoreo labro exundantem circumiectasque platanos leni aspergine foventem » recognoscam..., hanc imaginem a litterarum graecarum studio seiungere non possum!

Et vere, minime dubitari potest quin Plinius, in litteris versatus, sub grata arborum umbra, in mediis villarum deliciis, invidendam arripuerit occasionem graecos auctores tranquille legendi, in graeci sermonis cognitionem animum suum magis magisque intendendi!

Rem sic se habere, luculenter demonstrant sententiae, quas ille continuo ac sedulo de graecis litteris expromit, vel quum de praeclaris scriptoribus, poetis loquatur, vel quum de artibus gravioribus eloquentiaque disserat, et insuper locutiones, proverbia, versus, quos in suas epistolas dedita opera inducit.

Confirmemus haec nonnullis exemplis: iuvat tamen praemonere ad rem me potius attingere quae eloquentiae intersint, quippe quum de oratoribus graecis iudicia et mutuationes praesertim in libris plinianis abundent.

Primum videamus quid is de Demosthene censeat.

Demosthenes « tantus vir », cuius vim procul dubio pauci tantum adsequi possunt, est orator Plinio carissimus. Hunc enim « imitari temptat » (1), orationes huius semper « in manibus habet » (2), quin immo « oratoris normam et regulam » appellare non dubitat (3).

Absolutum autem et intelligens iudicium existimo, quod de *Isaeo* profert: « Magna Isaeum fama praecesserat, maior inventus est. Summa est facultas, copia, ubertas; dicit semper ex tempore, sed tamquam diu scripserit. Sermo Graecus, immo Atticus, praefationes tersae, graciles, dulces, graves interdum et erectae. Poscit controversias plures, electionem auditoribus permittit, saepe etiam partes, surgit, amicitur incipit; statim omnia ac paene pariter ad manum, sensus reconditi occursant, verba, sed qualia! quaesita et exculta... » (4).

Lysianae postremum orationis genus parum ipsi probatur, si ex illis inferendum est, quae ad Cornelium Tacitum scribit.

Nam, quum quidam doctus homo et peritus, cui nihil aeque in causis agendis ut brevitas placebat, ex Graecis orationes Lysiae ostentaret, noster contra auctor Lysiae Demosthenen, Aeschinen, Hyperiden multosque praeterea frequenti disputatione opponebat, quum persuasum haberet in eisdem nihil magis orationem commendare quam amplitudinem... (5).

Hic locus magni est quoque momenti ad asserendum quem laudis in ordinem graecos oratores Plinius redegerit, quamvis de hac re sententiam eius omnino sequi nequeamus.

Memoravi supra mutuationes nonnullas, quae in plinianas epistolas inducuntur. Et iure: frequentes enim occurrunt loci Demosthenis, Lysiae, Aeschinis, quibus licet addere poetarum vel veterum scriptorum fragmenta et mentionem, ut Homeri, Aristophanis, Callimachi, Euripidis, Herodis, Menandri, Thucydidis, Xenophontis; quae omnia aut pertinent ad veritatem quamdam illustrandam, aut ad comparationem constituendam, aut ad eloquentiae normas decernendas, aut, quod saepius fit, ad eruditionis iactationem.

Vide, sis, exempli gratia, epistolam vigesimam libri I, graecis verbis et versibus refertam, in qua de orationis brevitate vel amplitudine diiudicatur; epistolam vigesimam sextam libri IX, totidem, immo magis, oppletam, in qua de oratoris virtutibus disputatio est.

Callimachi et Herodis epigrammata vel maxime Plinium delectabant: id procul dubio ex iis colligo, quae ad Antoninum scribit (6).

(1) Cfr. num. sup.
(2) *Sat.* VI, lib. I.
(3) Cfr. lib. IV, Ep. 3.

(1) Cfr. lib. I, Ep. 2.
(2) "... sed, cum lego, ex comparatione sentio, quam male scribam, licet tu mihi bonum animum facias, qui libellos meos de ultione Helvidi orationi Demosthenis Κατὰ Μειδίου confers, quam sane, quum componerem illos, habui in manibus, non ut aemularer (improbum enim ac paene furiosum) sed tamen imitarer et sequerer, quantum aut diversitas ingeniorum, maximi et minimi, aut causae dissimilitudo pateretur ". (Lib. VII, Ep. 30).
(3) Cfr. lib. IX, Ep. 26.
(4) Cfr. lib. II, Ep. 3.
(5) Cfr. lib. I, Ep. 20.
(6) Vide epist. quam supra memoravi.

GUERCINI TABULA
DE S. PETRONILLA.

In Capitolii pinacotheca, operibus summo artificio factis ditissima, tabula, quam hodie sub lectorum oculis ponimus, maxima cura asservatur, quum inter optimas a Francisco Barbieri depictas recenseatur, clarissimo illo artifice, cui, altero oculorum privato, a Romanis civibus, puto, suo ipsorum sermonis genere, *il Guercino* cognomen inditum.

Tabula in duas partes dividitur; in superiore Petronillam videmus inter nubes ante Christum genuflexam, qui eam ad præmium aeternum invitat; inferius autem mulieris corpus e sepulcro tractum, eiusque sponso ostensum. Quantum autem heic veritatis, quanta colorum vis, quantum vigoris in figurarum vultu, in membrorum forma, in disponendi ratione! ita ut, praecipue si duas tabulae partes comparaveris, facile dignoscas Bononiensis XVI saec. scholae magistrum, perfectionem in rerum natura effingenda, potius quam in iis quæ animo tantum comprehenduntur, attigisse.

Fuit Petronilla, ut credibilior fama tradit, Romana virgo e Petroniorum Comitum familia, S. Petri aequalis, cuius filia dicta est, non quidem ex carne, sed quod ab ipso Sancto baptismatis lavacro regenerata fuit. Quae, quum corporis pulchritudine animique virtutibus Flacci, nobilis viri, amorem sibi conciliavisset ita ut iuvenis eam in matrimonium requisiverit, nuptias aspernans terrestres, tres dies ad certum consilium capiendum impetravit, iisque in continua oratione transactis, tandem obtinuit, quae votis expetebat, ut Christo coniungeretur.

Eius corpus in via Ardeatina ad catacumbas conditum est, puellaeque memoria in tanta religione apud cives romanos fuit, ut ei templum in colle Vaticano erexerint, quod Ludovicus IX, Gallorum rex, deinde optime ornavit, ac tantum magna basilica S. Petri decreta eversum est. Sed tamen in eadem basilica altare, ne Petronillae cultus excideret, dicatum; tuncque *Guercino* commissum, ut tabulam eidem imponendam depingeret, quae quidem ipsa est, cuius in his paginis imaginem exhibemus.

At quomodo in Capitolium deducta? – In Romanorum thesaurorum ereptione, superiore ineunte saeculo facta, tabula Lutetiam Parisiorum translata est; itaque ei exemplar musivo opere suffectum; quumque reddita fuit – atque heu satis pessumdata! – in illam pinacothecam recondita.

IAPONIENSIUM HISTORIA.

Non ante occasum saeculi XIX nostrae humanitatis prima indicia Iaponiis innotuere. Illud enim ante tempus historia eorum omnis extra quamlibet nostrarum gentium agnitionem mota est. Duo millia annorum et amplius obserati fines imperii manserunt et externis gentibus inviolati; at vix recepta sunt civilis rationis monumenta, inopinato fructus mirandos atque uberrimos edidere; quae quidem insolita fata historiae documentis contradicere videntur, quae reliquos populos paullatim tantum ad fastigia sua pervenisse ostendunt.

Sexto saeculo a. C. n. et amplius conditum Iaponiorum imperium dicunt. Origines eius obscurae atque fabulosae: popularium traditiones suam gentem a diis obortam asserunt, quum Yimmo-Tenum, primum regem, Amaterasu, solis deae, nepotem fuisse dictitent. Duo gentes adhuc per Iaponiam terram distinguuntur: Ainosii primi sunt, qui et indigetes forte fuere; alteri Koropokgorusii, qui dominatores regionis primi apparuerunt; Ainosiorum tribus multae Yesso in insula adhuc vivunt.

Eorum autem historia augmentis rerum et divitiarum augetur magis quam reipublicae mutatione. Si enim principum atque regularum discordias civiliaque bella praetermiseris, reipublicae forma una eademque atque sibi constans mansit semper. Quae vivendi ratio plane immobilis atque immutata ipsa cura peroptime servata est, qua peregrinorum commercia et leges incolas semper a patria arcuerunt.

Sed cum Sinensibus tandem atque Coreanis prima negotia commutata sunt. Nam III a. C. saeculo Sinensium colonia ad eos deducta est, qui provectiorem humanitatem suam Iaponios diligenter docuere. Paulo post sericum textile opus Sinenses in Iaponiis instituere, quos peritissimos in re paullatim fieri opus erat.

Sexto autem p. C. saeculo Bouddhae religio a Sinensibus advecta contra Synthoistarum fidem, quam cives passim tenebant. Eo modo Nirvanae spes illuxit populo atque est diffusa, quum eam praesertim Shoto Kudaishi, Bitastu Caesaris nepos, sit patrocinatus.

At volventibus annis et saeculis occidentibus, nova religio veterem respuit et minuit, atque idolorum sacerdotes vehementer commovit. Inde fidei odia exorta, quae civiles discordias crudelissimas procurarunt, pugnantibus ex adverso gentibus Taira atque Minamotu. Quod bellum saeculo XII maxime flagravit et vehementissimas iras incendit, sanguinis rivos diffudit, neque ante quam Taira gens absumeretur restinctum est.

Hac primum occasione *Sciogun* auctoritas seu Caesaris posita est, dum *Mikado* spirituale imperium gubernat. Sciogun autem Yeddo consedit; Mikado Kioto in urbe manet. Compositis hoc modo rebus, medio saeculo XVI Lusitani ad Indos, ad Sinenses, ad Iaponios appulerunt. Christiana religio a Francisci Xaverii sociis atque ab ipso Sancto, Kiu-sciù in insula, praedicata est; ea populum brevi adeo vicit, ut primis saeculi XVII annis quingenta millia fidelium iam ibi adnumerarentur, inter quos optimates multi. Templa pariter Christo plura condita, quorum unum media Kioto in urbe ipsius Mikado sub oculis eminuit.

At principes et duces, quorum erant arma et exercitus, novam religionem paullatim adeo sibi timuere, ut generalem moverint persequutionem, eamque teterrimam, quoad usque Lusitani omnes regno pulsi sunt et Macao ad portum reducti; pauloque post Batavi, hostes catholicorum sese

FABULAE SELECTAE FONTANII

A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE

PASSIM RETRACTATAE A FRANCISCO XAV. REUSS (1)

CXXXVI. — Homo et Coluber.

Cepit homo colubrum; mox: - « Herculis - inquit - in hydram
Lernaeam facinus moliar ipse novum. »
Haec in verba, ferox animal (quo nomine lector
Anguem, non hominem, cogitet ambiguo);
Haec in verba, inquam, coluber deprensus in imum
Coniicitur saccum, nox ubi densa nigrat.
Immo (quod peius) morti servatur acerbae,
Seu quid peccarit reptile, sive nihil.
Quamquam iudicio color ut quaeratur iniquo,
Has iudex voces adiicit altisonas:
- « Effigies, serpens, ingrati pectoris! absit,
Ut te perversum praetor abire sinam.
Namque meâ moriere manu, ne postea cuiquam
Instillare nigro dente venena queas. »
Sibila mittit ad haec coluber, linguâque trisulcâ
Defendit causam, qua valet arte, suam.
- « Si cunctos - inquit - damnare velis male gratos,
Nusquam, qui veniam promereatur, erit;
Ac rigidus censor, proprio te confodis ense,
Tantum quod vitam respicis ipse tuam.
Quid tibi ius? Quidquid tibi duxeris utile. Quid fas?
Quod te cumque iuvat, quod tibi cumque libet.
Immeritae me trade neci; moriturus at usque
Vera loquar, quamquam non placitura tibi.
Effigies igitur male grati pectoris audit
(Pace tua dicam) non coluber, sed homo. »
Haec ad probra, stupens homo primum saxeus adstat;
Mox horrore citus, subsilit itque retro.
Iratus tandem: - « Sunt haec - fremit - irrita verba;
Ius dixi, neque tu plecteris innocuus.
Sed veniat (bonus hoc tibi do) novus arbiter aequus. »
Arbiter aequus item convenit anguiculo.
Vacca vocatur; adest, binos interrogat, et cui
Ius faveat, cui non, cernit et eloquitur.
- « Cur - ait - huc accita fui? res est in aperto:
Nascitur inclemens et male gratus homo.
Iunior, huic vitulum pariebam quolibet anno;
Lactis quotidie munera larga dabam.
Cumque viro vires morbus fregisset et aetas,
Amissus rediit per mea mulctra vigor.
Nunc homo me vetulam viridantibus arcet ab arvis;
Vinctam me foeno vix alit ille putri.
Non ita me serpens, huic si famulata fuissem,
Tractasset. Dixi; dicta quis ista neget? »
Vaccam ridet homo. - « Fabellas - inquit - aniles
Garrula nostra canit mentis inopsque pecus.
Verbosam mittamus anum cerebroque carentem.
Iudicium potius bos ferat ille gravis. »
- « Bos ferat! » - anguis ait. Bos ergo, iussus adesse,
Accedit lento, quo solet ire, gradu.
Digerit ille rei summam; qua rite recocta,
Mugit, et ista fere dicta boantis erant:
- « Quo ditescat homo, series mihi longa laborum
Texitur assidue, nec datur ulla quies.
Ver, aestas, autumnus, hiems variata vicissim
Pensa mihi referunt, omnia dura tamen.
Annua sic homini, nostris sudoribus empta,
Crescit gratuito messis opesque parit.
Quae tamen heu! lassis redduntur praemia bobus?
Pabula tarda, citis saucia terga flagris.
Quae sors emeritis tandem senibusque paratur?
Pellis adempta, truci tradita membra coquo. »
Sic bos; cuius homo tumidam notat atque procacem
Linguam, quae nequeat iudicis esse probi.

(1) Cfr. an. VIII, num. VI.

Excluso bove, ceu iudex proponitur arbor.
Arbor at hoc querulo murmure carpit herum:
- « Expando ramos, ne sol hunc fervidus urat,
Neu laedat grando, deiiciatve Notus.
Gratas huic umbras et dulcia poma ministro,
Quorum pressa pio pondere, flector humi.
Nec satis: hibernum per frigus, sponte remitto
Arida ligna, nigris iniicienda focis.
Nil tamen his motus benefactis, ille bipenni
Omne genus vastat stirpitus arboreum.
Mortua tollantur mihi, sospite corpore, membra;
Non renuo: tantum vivere, planta, sinar. »
Hac oppressus homo rationum mole, diremptum
Vi voluit, semet iudice, litigium.
Protinus arrepto, colubrino carcere, sacco,
Incutit hunc durae, dum perit anguis, humo.
Non alio quidam ius dicunt more potentes,
Queis, pro iustitia, praesidet arbitrium.
Hi sibi nata putant quae repunt cumque, volantque
Et gradiuntur: homo liber, inersque pecus.
Si quis mussarit, male plectitur. Huic qui agendum?
Musset in absentem; cominus, ora premat.

CXXXVII. — Canis, abscissis auriculis.

- « Infelix ego, quid potui committere tantum,
Me meus ut foede sic mutilaret herus?
Nae, mihi nunc lepidum caput est! qua fronte caninos
Invisam fratres, talia passus ego?
Quid? si te dominum, lanium quem iure vocarem,
Vis inimica parem cogeret esse mihi? »
Sic teres Ichnobates (1), quadrimestris nempe molossus,
Forfice sub dura flebilis exululat,
Dum nil motus herus catuli clamoribus, ambas
Abscindit misero stirpitus auriculas.
Damnum grande canis subiisse putaverat; at mox
In sua converti commoda damna videt.
Ortus namque truci de gente, quot ille referret,
Auritus, plagas, dum fera bella gerit!
Quippe canis pugnax (ita fert sententia trita)
Admorsâ, lacerâ semper ab aure dolet.
Hosti quam minimam, dum certas, obiice partem;
Obiectamque chalybs Martius usque tegat.
Ichnobatis collum praecingit ferrea torques,
Torques vulnificis horrida acuminibus.
Frons, ut nuda manus, nihil exserit auris; ibique
Nil est, quod mordax appetat ore canis.

CXXXVIII. — Mercator, Pastor, Vir nobilis et Regis filius.

Mercator, pastor, vir nobilis et patre rege
Exortus princeps, quatuor ergo viri,
Dum mare pertentant, cupidi nova visere regna,
Heu! subiere tuas, dux Belisare, vices.
Fluctibus emersos tumidis extrema coëgit
Pauperies humili voce rogare stipem.
Quaenam sors homines, vario sub sidere natos,
Huc pulerit, dictu res ea longa foret.
Consedere viri prope fontem, iamque requirunt
Qua ratione sibi pabula certa parent.
Infit tum princeps casus narrare potentum;
Cui pastor: - « Casus - inquit - omitte tuos.
Huc nitamur, ut obliti mala nostra priora,
Utile, non querulum, perficiamus opus.

(1) Caninum nomen apud Ovidium (*Metam.*, lib. III). " Ichnobatesque sagax „.

Sit cuiusque manus solers; solertia nobis
Conferet et Romam visere marmoream ».
Dicet quis: - « Tuus hic pastor nimium sapit ». - « Uni
At, quaeso, regi num sapuisse licet?
Num, quia frons ovium cerebro donatur egeno,
Pastor item tenui nascitur ingenio? »
Solertis socii placuit sententia passis
Triste, sub Afrorum littore, naufragium.
Institor egregie numerandi noverat artem.
- « Huius - ait - rudibus cras documenta dabo;
Aureolumque legam revoluto mense ». - « Docebo -
Sic princeps - quâ plebs debeat arte regi ».
- « Stemmata - subdit eques - describam, doctor, avita».
(Afrorum quasi gens stemmata vana colat!)
- « Haud male - pastor ait - dixistis; at illud, amici,
Volvite, ter denos mensibus esse dies.
Qui dum labuntur, mea quis ieiunia solvet?
Spem datis egregiam, sera sed illa nimis.
Escas ventriculus meus hic nunc poscit inanis,
Crastina rursus erit nostra levanda fames.
Caena prius nobis hodierna paranda; dabitque
Nunc mea dextra, quod ars vestra parare nequit ».
Mox abit in silvam pastor; ramalia caedit,
Quae bidui victum, vendita, suppeditant.
Quod nisi fecisset, socios nunc cerneret arti,
Fusca per umbrarum regna, vacare suae.
Fabula nostra docet, non quaesitis opus esse
Artibus, ut sospes vivere possit homo.
Saepe manus, callosa licet, succurrit egenis
Promptius edocto quolibet ingenio.

CXXXIX. — Lupus et Pastores.

Optabat (quam rem stupuit gens tota luporum)
Optabat quidam mitior esse lupus.
Volverat haec secum: - « Nae, mores sunt mihi saevi,
Saevitiae quamvis causa sit una fames.
Horret terra meum vel nomen; publicus hostis
Audio, quem diris incola quisque vovet.
Me pueri clamore necant, me fuste coloni,
Plumbo venantes, dente canina tribus.
Praemia certa refert, qui captis vellera nobis
Vulserit; Anglia sic est viduata lupis.
Vicos per minimos, praeconis voce, toparcha
Indicit generi bella cruenta meo.
Matres si querulum cupiant terrere puellum,
St! - mussant - taceas, te lupus audit atrox.
Atrox num scelus est, scabiosus si perit agnus,
Depilis aut asinus, seu rabiosa canis?
At mihi stat iam sanguineis valedicere coenis;
Gramen, inepta licet pabula ventris, edam.
Praestat me periisse fame, quam ducere vitam,
Quae pateat telis undique letiferis. »
Haec fatus, videt apponi pastoribus agnum,
Quem tostum cupido quilibet ore vorat.
- « Ah! gens - exclamat - pastorum, vosque canesque
Commissas in oves haeccine cura premit!
Horum testis ego, num relligione tenebor
Unus? Per Superos, non ita desipiam.
Crudum te comedam, lactans agnelle; nec almae
Parcam nutrici, cornigerove patri. »
Haec lupus et recte. Nam qui pecudum genus omne
Vertimus in nostras, igne micante, dapes:
Ipsas cur pecudes iustâ prohibemus ab escâ?
Viscera num foeno cuncta velimus ali?
Non ita, pastores, audit male causa lupina;
Vos male carnivoros cogitis esse fabas.

fieri poterit. Idem duos destinabit, alterum hispane, alterum lusitane doctum, qui alumnos, in patrio sermone litterisque excolendo, ad sacras potissime conciones exerceant. Praeterea volumus ut alumni ne alias Urbis scholas quam Lycei magni Gregoriani celebrent.

II. Alumni legitimo matrimonio nati, et valetudine bona sint, et non deformi corpore. Ad haec voluntatem praeferant exploratam sacerdotalis ineundae vitae, ac non vulgare ingenium discendi studio coniunctum: nec minus eorum debet disciplinae amor et integritas morum constare.

III. Alumni non ante cooptandi sunt, quam exhibito testimonio probaverint, se humanitatis et litterarum spatium recte confecisse, ideoque idoneos esse, qui maiorum doctrinarum cursum ineant.

IV. Liceat, raro tamen et singularibus de causis, adolescentes, natu minores necdum gravibus studiis maturos, in Collegium admittere, his quidem conditionibus: primum, ut eiusmodi unquam plus quam decem in Collegio sint; deinde, decimum tertium aetatis annum compleverint; tum, e scholis primordiorum honestum ingenii diligentiaeque testimonium retulerint, iidemque elegantiarum litterarum institutionem cum laude, magnam partem, perceperint, itaque Romae possint, quod reliquum sit, anno aut summum biennio absolvere; deinde aere ipsi suo vel benigne ab aliis collato, non autem pensionibus seu *Capellaniis*, quae alumnorum causa constitutae sint, sustententur, quos quidem sumptus suppeditatum iri Episcopus, suo et successorum nomine, spondeat; postremo Episcopus ne candidatum Romam ad Collegium dimittat, nisi postquam per authenticas litteras fidem Rectori fecerit omnia, quae hoc loco sunt requisita, suppetere, ab eoque cooptationis, quae permissu Cardinalis Patroni facta sit, legitimum documentum acceperit.

V. Omnes alumni, ne iis quidem exceptis, qui pensiones seu Capellanias consequuti sint integras, tantum afferre debent pecuniae, quantum satis erit ad reditum: quae pecunia in thesauro Collegii reponetur, eaque aliam in rem insumi, vel Ordinario probante, non poterit.

VI. Qui suae familiae impensis aut de cuiuspiam beneficio sustentandus erit, nullo pacto inter alumnos recipiatur, nisi, praeter Episcopi sui licentiam, syngrapham afferat, qua ipse Episcopus, proprio et successorum nomine obligationem se suscepisse testetur subministrandi Collegio pecuniam pro alumno debitam, si quidem huius propinqui vel alii qui fidem dederunt, eam praestare aut neglexerint aut nequiverint.

VII. Universis et singulis Americae Latinae Episcopis omni ope curandum est, ut in Collegio pensiones id genus, quae vernaculo sermone *Becas* dici solent, alumnis sustentandis instituantur, Capellaniarum titulo; quarum reditibus alumni qui fruantur, suae quisque Capellaniae fundatorem Deo commendare, quotidie quidem tertiam marialis Rosarii partem rite recitando, in singulos autem menses semel aut sancta de altari libando aut sacerdotes sacrum faciendo, debeant. Pecuniae vero summa cuiusque Capellaniae constituendae Consilio pontificali Stipi Petrianae administrandae tradetur: quod Consilium reditus huius pecuniae statis temporibus Collegio pensitabit.

VIII. Alumni, sive in doctrinae studiis indiligentes, sive in cultu pietatis desidiosi, sive qui ea natura eisque moribus exstiterint, ut sodalibus offensioni et Collegio perturbationi sint, si quidem opportune correpti, non se tamen emendarint penitus, e Collegio sine dubitatione expellantur. Expellendi potestatem Rector obtineat; is tamen in causis singulis, ut rite se pro tanta rei gravitate gerat, moderatores Collegii ceteros in consilium adhibebit.

IX. Alumnis qui, semel et iterum facto periculo, academicos gradus in Lyceo magno Gregoriano adipisci nequiverint, minime licebit, sine Nostra aut successorum Nostrorum venia, in aliquo Americae Latinae gymnasio aut alibi tertium periclitari.

X. Integrum Rectori erit sinere, ut alumni qui studiorum cursum absolverint, in Collegio dies aliquot, non plus triginta, ante reditum in patriam, morentur; obnoxii tamen etiamtum Collegii legibus et moderatorum auctoritati.

XI. Rector quotannis de disciplinae rationibus, de moribus alumnorum, de rei familiaris conditione accuratam descriptionem duplici exemplo conficiet; quorum alterum Cardinali Patrono, alterum, cui quidem idem Cardinalis subscripserit, Nobis et successoribus Nostris deferet. Idem ad omnes Americae Latinae Episcopos, praeter descriptionem eiusmodi summatim factam, aliam de alumnis cuiusque peculiarem mittet.

Haec decernimus et statuimus, contrariis non obstantibus quibuscumque. Item quae in utilitatem Collegii oeconomicam vel a Decessoribus Nostris vel a Nobis decreta et statuta sunt, ea confirmamus rataque habemus. Quod vero ad domesticam disciplinam pertinet, Collegii moderatoribus mandamus, ut eius temperandae rationem, collatis consiliis cum Cardinali Patrono et cum Praeposito Societatis Iesu, opportune retractent, eamque retractatam Nobis probandam atque auctoritate iussuque Nostro stabiliendam offerant.

Reliquum est, ut omnes, quoscumque haec causa attingit, non modo quae praescripta a Nobis hic sunt religiose servent, quod minime dubitamus, sed etiam ex eisdem praescriptionibus nitantur quam laetissimos fructus elicere, quod magnopere hortamur. Itaque religiosi viri, quorum vigilantiae et curis tot sunt Americanarum Ecclesiarum spes concreditae, non satis habebunt, alumnos apud se tanquam in umbraculis diligenter excoluisse; verum eosdem iam in solem atque pulverem eductos, et trans Oceanum in sacris muneribus desudantes, pergent consiliis, hortamentis, omni denique amoris officio adiuvare universos. Hi vicissim dociles se bonis patribus dabunt, et hanc maxime eis itemque Apostolicae Sedi studebunt referre gratiam, ut illorum disciplina multum profecisse videantur. Episcopi vero in dies melius ostendent, hoc suum Collegium sibi non minus esse cordi quam Nobis, qui certe, ipsorum praecipue causa, habemus carissimum: ideoque ad eius stabilitatem et incrementum nitentur, quantum quisque poterit, conferre. — Deprecante Maria labis nescia, cuius in tutela Collegium est, faveat optatis Nostris divina benignitas; atque auxiliorum eius sit auspex Apostolica benedictio, quam omnibus, quos memoravimus, universaeque Americae Latinae peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XIX Martii an. MDCCCCV, Pontificatus Nostri anno secundo

PIVS PP. X.

DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI mens. Iunii — d. XX mens. Iulii MDCCCCV).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Georgius Casella doctor e consilio rei publicae Helvetiorum; Galeatius Thun de Hohenstein, Hierosolymitani Melitensis Ordinis Magister maximus; Victor Heesen, Russorum negotia agens apud Apostolicam Sedem; iuvenes ex « Oratorio » SSmi Cordis Iesu, quod Romae sodales Barnabitae moderantur, XXV anniversarium ab ipso Oratorio condito celebrantes; collegium Advocatorum S. Consistorii; Benitus Sylvain, Haitianae civitatis legatus extraordinarius apud Aethiopum Caesarem; Nicolaus Szécsen de Temerin, Austrorum Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem; Bruno Chaves, Brasiliae legatus; Elias Petrus Huayek, Patriarcha Antiochen. Maronitarum cum episcopis suis; De Leininghen comes.

Pontificiae electiones.

Purpurati Patres Casimirus Gennari et Beniaminus Cavicchioni S. C. de Propaganda Fide addicuntur.

— Andreas Caron, oppidi Colugnae Venetae archipresbyter, episcopi Ceneten. coadiutor renunciatur.

— R. p. Iosephus Lemius, procurator generalis Congregationis Oblatorum Mariae Immaculatae inter Iudices S. C. de Propaganda Fide adlegitur.

Varia.

Per litteras « Motu proprio » die XXIV mens. Maii datas omnibus S. R. E. Cardinalibus sive Presbyteris, sive Diaconis ius deferendi Crucem Pectoralem tribuitur.

— Die XXIV mens. Iunii in Consistorii aula coram SSmo leguntur decreta de martyrio et miraculis VV. SS. D. Hieronymi Hermosilla, Vicarii Apostolici Ton-Kin centralis; Valentini Berrio Ochoa, eiusdem Vicariatus, amborum ex Ord. Praed.; Petri Almati sacerdotis et Iosephi Khang.

— Die XXVI mens. Iunii Pontifici offertur numisma ex auro, argento aereque ductum in memoriam anni II Pontificatus eius. Ex una parte Pii X imaginem praebet, quam verba haec coronant: PIVS X PONT. MAX. AN. II; ex altera gloriam virorum novissime inter caelites adscriptorum cum hac inscriptione: A. SAULI ET G. MAIELLA SANCTORUM HONORES DECRETI.

— Die XXVIII sub vesperum SS. D. N. in Vaticanam basilicam descendit sepulcrum SS. Apostolorum Petri et Pauli veneraturus.

— Die XI mens. Iulii coram Sanctissimo Sacr. Rit. Congregatio generalis habetur ad disceptandum de virtutibus Ven. Servae Dei Margaritae a SSmo Sacramento, Monialis Professae Ordinis Carmelit. Excalceat.

— Die XX in Xystino sacello iuxta funebria adstante Pontifice solvuntur Leoni PP. XIII, die anniversaria recurrente ab eius obitu.

Bene si amico feceris, ne pigeat fecisse,
Ut potius pudeat, si non feceris.

PLAUTUS.

profitentes, ius commutandi negotia cum Iaponiis a rege obtinuere.

Iis vero temporibus reipublicae status et forma composita sunt, quae ad nostra usque tempora viguerunt. Optimates Sciogun veluti clientes subditi trecenti circiter; eique addicti pariter octoginta millia *hattomotorum* sive nobilium ducum; dominorum militum trecenta millia, quibus nomen *samurais;* plures denique *ronines* seu duces errantes, semper ad pugnandum parati. Hoc ordine gubernata respublica est tria fere per saecula.

At anno MDCCCLXIV, quum frustra Americani rogassent portus duos Simoda et Hakodata suis commerciis aperiri, eorum classis Iaponios petiit, atque eius minis cedere Sciogunum oportuit. Americanos statim aemulati sunt Angli, Russi, Batavi, Galli, quibus pariter morem gerere opus fuit; quum autem iamdiu optimates Sciogunì imperium male ferrent, hanc occasionem nacti in eum insurrexerunt quasi peregrinis nimis faventem; foedus ab eo initum nullum conclamarunt absque Mikadi auctoritate, atque seditiones excitarunt asperrimas.

Itaque Kioto inter et Yeddo urbes bellum initum est: Kioti partem sequebantur qui veterem reipublicae formam diligebant, Yeddi qui nova imperio fata cupiebant. Ex bello vero id praeter opinionem evenit, ut novissima Europaeorum studia denique vicerint; qui enim contra peregrinos mortem clamabant Kioti Mikadum sequentes, ipsi adamussim novam suae gentis aetatem Occidentalium gentium ad cultum atque humanitatem accomodatam pararunt.

Nam, postquam ob peregrinorum clades, anno MDCCCLXIV patratas, classes Anglorum, Gallorum, Batavorum et Americanorum Simonosaki oppida deleverunt, quum Komei Mikadus obiisset, circa eius haereditatem novum bellum acerrimum idque civile surrexit, donec Sciogun princeps suo regno se abdicavit. Tunc itaque Mutshuistus Mikadus imperium unus assumpsit, atque anno MDCCCLXVIII labente Kiotum liquit et Yeddum ingressus est, cuius nomen in Tokium commutavit. Statim autem coactis optimatum comitiis protestatus est sese vetus regimen deserere velle atque populari auxilio regnare. Hoc modo populi suffragiis tradita respublica, et hodiernum regnum et nova fata, non quidem antiquis viliora, inita sunt.

COLLOQUIA LATINA

Chartae in membranam consultae [1].

CHRISTOPHORUS. — Mi Hugo, est quod abs te petam.

HUGO. — Pete audacter.

C. — Insue mihi in *membranam* hasce *chartas puras.*

H. — Ipsemet insuas.

C. — Expers sum huius artificii; atque ut id credas, inspice hunc librum quam sit inconcinne distorteque consutus.

H. — Nec me *bibliopegus* (2) erudivit.

C. — Attamen, quasi eruditus eleganter id facis.

H. — Si cui optime placet, ei optime facio. Complicasti ne iam chartas tuas?

C. — Maxime, istae sunt.

H. — Da *filum, acum,* membranam.

C. — Cape omnia.

H. — *Filum* oportet *ceratum* esse, ut opus evadat diuturnius.

C. — Heus, pueri, quis secum affert ceram?

H. — In meo *sacculo* quaeram. Aliquid certe reperiam. En, cera candida; commodissima est huic rei. Tu porro attentus aspice me suentem, et artem disce, ne posthac aliena opera indigeas.

C. — Aspicio intentis oculis.

H. — Ecce quemadmodum chartam chartae arctius coniungo, ut spatium inter illas nullum intercedat.

C. — Video.

H. — Item quemadmodum supra et infra sunt aequales inter se; nulla prominet.

C. — Apte, artificiose.

H. — Nec foris in tergo fila superiora inferioribus longiora visuntur; nec primum a secundo maiore intervallo distat, quam secundum a tertio, tertium a quarto.

C. — Perite.

H. — Nodi parvi, et intus omnes.

C. — Sane.

H. — Nunc tu *cultellum* accipe, sis, partesque chartarum superiores caute scindendo aperi.

C. — Pro ista opera referetur gratia tibi, mi Hugo.

H. — Satis gratiarum retuleris, si me amaveris, et maiore quadam cura et alacritate quam huc usque didiceris.

C. — Utrumque praestiturum me tibi recipio.

(1) Ex opere IACOBI PONTANI, cui titulus *Progymnasmatum latinitatis.* (Monachii MDCX). — Passim retractavit I. F.

(2) *Bibliopegus* = compactor librorum, a βίβλος liber, et πήγνυμι, compingo.

ACTA PONTIFICIA

LITTERAE APOSTOLICAE

quibus SS. D. N. Pius PP. X Collegium Urbis Pium Latinum Americanum Pontificii titulo auget, eiusque sancit leges.

PIUS PP. X.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Sedis Apostolicae providam studiosamque de America Latina curam, cum alia argumenta illustrant, tum in primis testatur multiplex instituta ratio, ut in ea perampla dominici agri parte cultores boni, satis magna copia suppetant. Huc valent apertae ibidem Domus complures alumnis sacri ordinis pietate doctrinaque idonea conformandis: quarum quidem, novis constituendis dioecesibus, augescit numerus; atque in earum praecipuis facultas praebita melioris notae adolescentibus academicos gradus assequendi. Iamvero in hoc pontificalis providentiae genere facile primas tenet Urbanum Collegium, a decessoribus Nostris fel. rec. Pio IX conditum, Leone XIII amplificatum in sacrae iuventutis ex America Latina utilitatem. Etenim adolescentes clericos, bona indole praeditos et animi et ingenii, missos in hanc almam Urbem atque ideo ad ipsum ecclesiasticae eruditionis vitaeque centrum, ibique, advigilante Iesu Christi Vicario, omnibus praesidiis quae disciplinam optimam deceant, ad sacerdotale munus instructos, nemo non videt, eosdem popularibus suis et ecclesiae patriae admodum salutares debere existere.

Equidem, si fructus quaerimus quos Collegium Pium Latinum Americanum hoc intervallo tulerit, reperiemus rei exitum exspectationi egregie respondisse: responsurum autem de cetero vel melius, si quidem paulo diligentius ea, quae in alumnorum delectu sunt servanda, serventur, atque si earum regionum nullus sit posthac Episcopus, quin aliquem suum alumnum in isto Collegio, ipse non parcens impendiis, collocet. Utrum Leo, qui, ad religiosam Americae Latinae rem rite componendam, Plenarium eorum Episcoporum Concilium Romam coegerat, quum Concilio peracto dimitteret Patres, vehementer eos hortatus est, tanquam viderentur dioecesibus suis consulturi satis, si eidem Collegio pro facultate consulerent. Hi vero, quum exploratam iam ipsi per se haberent huiusce utilitatem Instituti, praeterea tanta Pontificis hortatione permoti, non modo se velle ostenderunt eius votis satisfacere; sed etiam, ut Concilii Plenarii quod in ipsa Collegii aede esset actum, monumentum exstaret aliquod, magnopere sibi gratum fore significarunt, si Collegium *Pontificii* titulo honestaretur. Eorumdem sunt illa postulata: ut Sodales Societatis Iesu gubernationem Collegii, quam obtinent, ratam in perpetuum obtineant; ut praecipuae sanciantur leges, quibus morum et studiorum disciplina Collegii dirigatur; ut quoniam Collegii aedes, mutui nomine, Apostolicae Sedi obligatae sunt longe ultra quam pro opibus Collegii liberari hodie queant, benigne Summus Pontifex, sibi et successoribus salvo iure, velit in commodiorem Collegio diem exactionem crediti differre.

Nos autem, quum erga Americae Latinae ecclesias Urbanumque ipsarum Collegium, haud secus ac duo illustres decessores Nostri, plenum paternae caritatis geramus animum, huius testandae benevolentiae occasionem, quam Venerabiles Fratres ista rogantes offerunt, perlibenter amplectimur. Itaque firma et stabilia iubentes esse, quae de Collegio sive constituendo, sive provehendo Decessorum est auctoritate sancitum, atque de eo, quod dictum est, aere alieno edicturi, quo modo Sedis Apostolicae simul et Collegii rationibus consultum esse velimus, his litteris Nos eadem Apostolica auctoritate idem Collegium seu Seminarium Pium Latinum Americanum in Urbe, secundum sacrorum statuta canonum sollemniter erigimus et constituimus, ac *Pontificii* titulo decoramus, ipsique omnia privilegia et iura quae Seminariis seu Collegiis Pontificiis attribui solent, attribuimus ad eas leges, quae infra scriptae sunt.

I. Munus regendi et moderandi Collegii inclytae Societati Iesu, optime usque adhuc de Collegio meritae, perpetuo committimus. Quocirca Societatis Praepositus e sacerdotibus, qui sibi parent, hos saltem constituet: Rectorem, Ministrum, Subministrum, Oeconomum, Magistrum pietatis, Confessariorum quantum opus fuerit, et Praefectorum contuberniis quantum

PER ORBEM.

Suprema quae attulit in orbem fortuna non ea ferme fuerunt, quae gravissimos cuiusque aetatis eventus aemularentur.

Aspera quidem ea primi experti sunt Galli milites, qui ad Lugdunensem Martium campum militaribus exercitationibus vacabant. Horum alae duae, tum cataphractarum equitum, tum levioris armaturae quum citissime obequitarent, errato tibicinis signo, alia adversus aliam concurrere. Magno impetu obviam euntes invicem equi, nemo dicat quantam cladem patraverint. Miscentur agmina, collabuntur milites equorumque ungulis pulsantur atque necantur. Res sane, horrida visu; rubescit enim sanie ager atque non alias post occursum apparet quam si teterrima ibi pugna facta sit. Defunctorum corpora mox multis cum lacrymis commilitones, innocentes rei auctores, sepelivere.

⚜

At **graviorem occursum** recolamus oportet, qui in Italis factus est, Belluni ad moenia. Automobilis erat currus hospitii Dolomitici, qui divites viatores advehebat. Quum hic *Prà* ad locum pervenisset, in diribitorium vehiculum obvius fit, in quo alii viatores insidebant. Huius equi, quum vehiculum ferreum vident, expavescunt, furiunt, subvertunt currum, atque ab altissima ripa in profundum, qui suberat, abyssum deiciunt. Ex collapsu vulneratus in crure tribunus est ex iis militibus, qui Alpes italicas custodiunt, milesque ei a famulatu aliique complures, quorum paene exitium parentes amicique luxerunt.

⚜

Haud secus apud Lutetiam Parisiorum accidit **ex occursu ferrearum vehum**, quarum altera alteri prope discurrens cuiusdam currus operculum ita raptim confregit, ut fragmenta quasi iacta missilia avolarint atque in viatores inciderint, eosque male mulcarint. Eadem hora viatores duo quum in media via ferrea nimis incuriose deambularent, superveniente ferreo curru deiecti sunt, misereque confracti.

⚜

At Nantesii **gravius habuimus facinus**. Nam sacrilega hominum manus, nullis impedientibus, sua iamdiu crimina prosequitur. Hi quidem postremo tempore fanum S. Annae, Deiparae Matri, dicatum expoliarunt ausu vaferrimo. Mox Bougenasio in oppido reliquias sanctorum multas diripuere, ipsasque sacras species profanarunt. Hos fructus hodierna Gallorum magistratuum amentia paravit.

⚜

Infortunium vero omnium pessimum Gallorum nautae passi sunt. Qui in Farfadetia scapha demergibili inclusi, prope Carthaginis portum, fracta machina repente demersi sunt omnino et solo haesere. Quum scapha descenderet ad imum vix potuere ex iis nonnulli prosilire in fluctus atque inde nando sospites evadere. Sed reliquos scapha secum detrusit in tenebris. Hos ad sospitandos mirum quantum Gallicae naves nautaeque adlaborarunt, qui nihil intentatum reliquerunt, ut comites suos salvos educerent. Primis quidem diebus, quum apud demersum navigium qui salutem nautarum quaerebant circumnatarent, ut ei catenas submitterent, inclusi milites pulsantes parietes respondebant; at quum ferrea scapha fractis catenis iterum in fundum cecidit, iterumque limo haesit, non iam amplius captivis naufragis vitam sperare fas fuit. Revera omnes misere interierunt.

⚜

Magis fausta haec inter experiuntur Angli, qui maris profundum investigant atque lustrant, ut inde educant thesauros Ibericae classis quam, Philippo secundo rege, invictam vocaverant, sed heu! tempestate devicta est. Iam enim gladios et pecuniam eduxere multam, et spes aequa affulget fore ut ingens auri pondus, quod eae naves secum deferebant, recuperent.

⚜

Postremo quae risum moveant et laetitiam recolo, epulas incredibiles Neo Eboraci celebratas a Georgio Koslerio apicio ditissimo, qui quum viginti quatuor epulones invitasset, pecuniam pro unoquoque conviva dispersit duorum millium libellarum, et amplius. Neronianas epulas in Nemorensi lacu haec Americana audacia aemulata est. Lacum in domo *Sabaudiana* dicta effecerant; venetas domus circum pictor depinxerat; Venetiis esse convivae credebant. Medio in lacu navis erat Veneto more exstructa atque in ea paratae mensae.

Epulantibus circumnatabant cycni, canori aves, atque proxime ex alia navicula concentus musicorum insonabat. Lectissimus quisque musicae artis cultor, qui tunc Neo Eboraci moraretur, epulis adfuit.

Quod utinam singulis et tanto Mecaenati bonum, felix faustumque fuerit!

AENIGMATA.

I.

Iam telum dixere meo de nomine Persae,
Etrusci pelago me posuere ratem;
Nec timui quondam Cadmi laniare nepotem
Illi cum cervi contulit ora Dea.
Me nunc in silvis gaudentem caedibus horret
Indus, dum praeceps usque per arva fluo.

II.

Verbum me notula e septenis musica triplex
Format; ne credas dulce notare melos.
Res mihi cum tignis tantum, signoque laborem,
Aures qui strepitu tundit, amice, tuas.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet I. B. FRANCESIA comoediam latinis versibus scriptam, cui titulus:

SATURIO.

Aenigmata an. VIII, n. V proposita his respondent:

1) Crepido, Crepida; 2) Scobis, Scrobis.

Ea rite soluta miserunt:
Ios. Matyasak, *Scepusio.* — Em. Gschwind, *Praga.* — Andr. Pápay, *Pruzsina.* — Collegium Bethlemiticum, *Roma.* — Ferd. Ferrari, *Guastalla.* — Guil. Schenz, *Ratisbona.* — Ioan. Giambonini, *Pollegio.* — Car. Stegmüller, *Sabaria.* — St. Lawinski, *Niemyslow.* — Greg. Cleary O. M., *Roma.* — Mich. Vidal, *Palma in insula Maiorica.* — D. Le Provost, *Briocen.* — Lad. Lud. Podobinski, *Bochnia.* — Ioan. Galbiati, *Mediolano.* — Senior Astensis. — M. Kohlsdorfer S. I., *Chyrovio.* — Am. Robert, *Marieville.* — Th. Ogrizek, *Bulsano.* — Petrus Tergestinus. — Fel. Dacomo, *Alba.* — Gust. Grunes S. P., *Ioachimivallo.* — Aug. Paul., *Brasovia.* — I. A. C. Oudemans, *Traiecto ad Rhenum.* — Seminarium Episcopale Guastallense. — E. F. Curran, *Terra nova.* — Cost. Immordinius, *Monteregali.* — Alois. Berthé, *Montboron.* — Alois. Cappelli, *Senis.*

Sortitus est praemium:

E. F. Curran,

ad quem missum est Petri Angelini opus, cui titulus:

DE POETIS ET NUMERIS LATINIS.

ANNALES.

Russorum Iaponiorumque conventus de pace.

Quum hic nostri Commentarii numerus vulgabitur, New-Hampshire, in urbe Foederatarum Civitatum Nordicae Americae, Russi Iaponiique legati fortasse convenient ad pacem inter duos bellantes populos procurandam. Rooseveltii laudabilis hic incoeptus prosperum ne exitum, prouti omnium cultarum gentium est in votis, erit sortiturus? Sunt quidem hinc spes bonae, at inde aspera dubia. Quamquam enim apertum est pacem ab utroque populo desiderari, Russos dictitant milites maximosque duces, armis fidentes, omnino ei obsistere. Addunt Russicum imperium nunquam sese subiecturum, ut pensationem aliquam Iaponiis solvat pro belli impensis, eamque contra ab his firmiter expeti; ex eo denique quod induciae, dum negotia de pace agitarentur, constitui nequivisse, totam rem deducunt incassum cessuram. Ceterum sapientia civilis qua legati pollent, et comiti Muraview ob malam valetudinem munus abdicanti, de Witte administri suffectio, non certe alicuius compositionis, ipsiusque decorae, desperationem afferunt. Itaque fatorum vices erecto animo exspectamus.

Civiles Russorum res.

Composita enim Asiatici belli fortuna, facilius erit Caesari, suo populo, tot perturbationibus excusso, latius providere, iisque reformationibus operam dare, quas non semel promisit, atque necessariae factae sunt. Quies enim, populi salus, ipsaque civium vita in discrimen passim adducitur; quin imo militaris quoque disciplina pessumdatur. En Lodz in urbe israelitae cum christianis confligtantur; accurrunt vigiles, at cives omnes in eos manus inferunt. Odessae, inflammatis animis, omnium operariorum desertio ab opere promulgatur. Accedit nautarum loricatae navis *Potemkin* seditio; qui, navarcha interempto ducibusque partim occisis, partim in vincula coniectis, urbi minitantur, si quis eos ad oboedientiam vi reducere conetur. Cives multi rebellibus favent; itaque portus incendia, cum militibus congressiones, vastitas ubique omnisque generis populationes. Libau quoque in navalibus tumultus fiunt, naviumque *Pobiedonosetz* ac *Prout* classiarii gesta comitum aemulantur, vario licet exitu; hi enim brevi sese rectoribus dedunt, dum illi, ponto aliquot dies libere ac minaciter persulcato, fame tantum ad deditionem subacti, Constantiae, in Rumaniae portu, litus tenuere, navemque reliquerunt, quam Rumenorum gubernium Russico reddidit.

Haec praecipua Russorum civilia gesta; praeterimus quotidianos ausus, incursus, in praefectos publicos praesertim, inter quos Schuvalowius comes, Moscoviae gubernator, vitam amisit.

Iaponici belli vices.

Interea Iaponii in suo proposito pergunt; quod si in Mandchouria regione novos memoria dignos triumphos haud reportarunt, in mari contra Sakhalin insulam in potestatem suam redegerunt. Exigua hostium vi facile victa, qui Korsakowsk oppidum igni tradiderunt priusquam derelinquerent seque ad Soloview reciperent, Iaponii in insulam milites complures exposuerunt magnamque tormentorum apparatumque bellicorum praedam fecerunt.

Ex Arthuro autem portu nunciant se ex undis Russorum naves in oppugnatione demersas passim educere, easque restituere, suaeque classi addicere.

Cretenses motus.

Ne externa auxilia Cretensibus subvenirent, gentium administri, qui insulae tutelam gerunt, in consilium venere insulae portus intercludendi; cives vero, quasi ostendere vellent sibi satis copiarum esse, Plataniae non dubitarunt in Russorum manum impetum facere, licet torpedinaria navi obtectam; Sudae insuper arce potiri, in qua captivi rebelles quidam detinerentur, eosque liberare, pulsis custodibus. Quibus rebus factum est ut iterum cives publice graviterque admonerentur ut arma deponenda ni acres clarigationes ab exteris populis, quibus est potestas, vellent excitare.

Mauritanae minae.

Mauritanum imperium Europae pacem minitari visum est, ob foedus a Gallis cum Mauritano rege initum, quod in oratione a Guilelmo Caesare Tingi in urbe habita – de qua in *Voce Urbis* (an. VIII n. V) mentionem fecimus – facile apparebat minime Germanis fuisse probatum. Delcassé Gallorum pro exteris negotiis administer, huius rei causa a munere suo abdicavit, Germanorum postulatis cedere indignum honore suo reputans; at Rouvierius ei suffectus discrimen composuit conventum legatorum omnium gentium pactus, ab aemulis de Mauritana re propositum. Qui itaque sumptus, prouti vulgo dicitur, suppeditabit, ipse erit Mauritanus rex; hic enim, viribus perduellium nunc tandem fractis, non se, sed exteras gentes de suo ipsius imperio constituentes videbit. Sed circa quaestionem hanc, uti par est, in proximo numero fusius dicemus.

Turcarum cunctationes.

Turcicum Imperium, in Asia vexatum a populorum incursionibus qui Yemen provinciam incolunt, tergiversatur in Europa, in cunctatrici illa ratione civili pergens, quae tot annos eius robur constituit. Postulata enim de administratione Macedonici aerarii ab exteris gentibus agnoscenda, reiecta ab eo sunt, quippe quae in reformationum consiliis a se acceptis non apprime inclusa; sinit interea ut Macedones, Bulgari, Graecique inter se decertent, exque iis Christianorum populorum simultatibus quiete iucundeque fructus sibi decerpit.

Hora postrema.

Iam civilium rerum per orbem recensionem hanc praelo mandaveramus, quum nuntius allatus est, Turcarum Imperatoris vitam, ignitae pulveris globo in eum e templo revertentem immisso, scelesta manu fuisse, licet incassum, petitam. Facinus ne ex iis caussis est consequutum, quas superius exposuimus? Huiusmodi iudicia proferre non audemus; hoc tantum auspicari liceat, ne facinus unius complurium innocentium sanguine suffocetur!

PUBLICI PER ORBEM COETUS
LEGIBUS FERENDIS.

In **Anglia** lex de immigratione, licet acriter in eam sit disceptatum, tandem adprobata est.

In **Austria** administrorum praeses Gautsch gubernii mentem late exposuit, rogationes legis nuncians de componendis internis discordiis, quae tamdiu animos popularium legatorum agitant.

In **Batavia** habita comitia, quum ita adversa administris cesserint, ut ne eorum quidem praefectus Kuyper inter populi legatos iterum electus fuerit, omnes a munere suo recesserunt.

In **Bavaria** pariter populus ad comitia vocatus; catholicorum pars victrix evasit.

In **Belgica** popularium coetus leges de arbitris in nonnullis dissensionibus cum exteris gentibus adeundis ratas habuit; senatus a laboribus remissionem dominica die servandam sanxit.

In **Gallia** de re civili ab ecclesiastica seiungenda tandem constituta lex. Quum autem rogatio de venia ob nonnulla delicta concedenda, iam a senatu adprobata, a popularibus qui « nationalistae » vulgo appellantur, inimico animo acciperetur, administrorum praeses, iure gratiae apud praesidem circa rem usus, coetus sessiones absolutas ex improviso declaravit.

In **Germania** pariter sessiones intermissae post legem de fodinis iussam.

In **Hungaria**, Feiervary, administrorum praefectus, ob fidem sibi negatam, acceptum munus remisit. Imperator vero ei fiduciam suam confirmavit, cui, iuxta regni statuta, intra menses tres componendae erunt discordiae.

In **Suetia** gubernium declaravit se nullam vim unquam adhibiturum ut Norvegorum secessioni obsisteret, eoque magis quod civium animi actae rei morem gerere plerumque videantur.

IOCI.

Favorinus philosophus in adolescentem priscarum et iam obsoletarum vocum affectatorem: – « Curius – inquit – et Fabritius dilucide cum suis fabulati sunt, neque Auruncorum, Sicanorum, aut Pelasgorum, qui primi Italiam incoluisse dicuntur, sed aetatis suae verbis locuti sunt. Tu vero perinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, verbis iam olim desitis uteris. Quod si intelligi non vis quae loqueris, non hoc abunde consequeris tacens ».

Lapidatus a populo Vatinius gladiatorum munus editurus, impetrarat ab aedilibus edictum, ne quis quid in arenam mitteret, nisi pomum. Per id tempus forte Caeselius interrogatus a quodam, num nux pinea pomum esset: – « Si in Vatinium – inquit – missurus es, pomum est ». Ea enim nux et dura et gravis pro lapide esse poterat.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

S. Giovanni Crisostomo per AIMÉ PUECH. — Romae edid. Desclée, Lefebvre et soc. MDCCCCV. (Ven. lib. 2).

La Bibbia dalle origini ai nostri giorni di COSTANTINO CHAUVIN. Vol. 2. Indidem. (Ven. lib. 1,20).

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis* Phil. Cuggiani.